

Tutkimus- ja innovaationeuvosto

Kokous 3/2020

Aika: Keskiviikko 25.11.2020, klo 10.00-11.40

Paikka: Zoom-kokous

Pöytäkirja

Osallistujat:

pääministeri Sanna Marin (pj)
tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko
elinkeinoministeri Mika Lintilä
opetusministeri Li Andersson

dekaani Peppi Karppinen, Oulun yliopisto
akatemiaprofessori Samuel Kaski, Aalto yliopisto
hallituksen puheenjohtaja Marjo Miettinen, Ensto Oy
partner Ilkka Kivimäki, Maki.vc
johtaja Petra Lundström, Fortum Oyj
rehtori-toimitusjohtaja Vesa Taatila, Turun ammattikorkeakoulu
toimitusjohtaja Antti Vasara, VTT Oy

valtiosihteeri Henrik Haapajärvi, valtioneuvoston kanslia
kansliapäällikkö Raimo Luoma, työ- ja elinkeinoministeriö
kansliapäällikkö Anita Lehikoinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
pääjohtaja Heikki Mannila, Suomen Akatemia
pääjohtaja Nina Kopola, Business Finland

erityisavustaja Joonas Rahkola, valtioneuvoston kanslia
erityisavustaja Niina Jurva, opetus- ja kulttuuriministeriö
erityisavustaja Eeva Kärkkäinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
erityisavustaja Lisa Palm, oikeusministeriö
valtiosihteeri Malin Brännkärr, oikeusministeriö
erityisavustaja Heikki Sairanen, sisäministeriö
johtaja Erja Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö (siht.)
opetusneuvos Riina Vuorento, opetus- ja kulttuuriministeriö (siht.)
teollisuusneuvos Mikko Huuskonen, työ- ja elinkeinoministeriö (siht.)
tiedeasiantuntija Antti Pelkonen, valtioneuvoston kanslia (siht.)

1. Kokouksen avaus

Pääministeri Sanna Marin avasi kokouksen klo 10.00. Pääministeri totesi tutkimus- ja innovaationeuvoston kokoontuneen edellisen kerran 11.3. juuri ennen koronakriisin puhkeamista ja kävi lyhyesti läpi tutkimus- ja innovaatiotoiminnan näkökulmasta keskeisiä tapahtumia kevään ja syksyn ajalta. Pääministeri totesi, että kansallinen tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatioiden (TKI) tiekartta hyväksyttiin huhtikuussa ja kesäkuussa tiekartan mukaisesti toimiin osoitettiin noin 200 miljoonan euron panostukset osana vuoden 2020 neljättä lisätalousarvioesitystä. Samalla hän korosti, että koronakriisin aika on vahvistunut ymmärrystä siitä, että tutkimuksella ja innovaatioilla on keskeinen rooli Suomen menestymisessä myös kriisin jälkeisessä maailmassa. Koronakriisi on

myös maailmanlaajuisesti korostanut tieteen, tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan merkitystä. Tieteen merkitys sille, miten pandemiasta globaalisti selvitään, on suuri.

Pääministeri totesi myös, että valtioneuvosto on 3.9. nimennyt hallituksen puheenjohtaja Marjo Miettisen tutkimus- ja innovaationeuvoston jäseneksi ja toivotti Miettisen tervetulleeksi neuvoston toimintaan.

2. Asialistan hyväksyminen

Kokouksen asialista hyväksyttiin.

3. Neuvoston päätös tutkimus- ja innovaationeuvoston pysyvistä asiantuntijoista (liite 1)

Tutkimus- ja innovaationeuvosto kutsui 25.11.2020 alkaen neuvoston pysyviksi asiantuntijoiksi kansliapäällikkö Raimo Luoman, työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiosihteeri Henrik Haapajärven, valtioneuvoston kanslia. Haapajärvi toimii pysyvänä asiantuntijana valtiosihteeri Mikko Koskisen virkavapauden ajan.

4. Keskustelu kumppanuusmallista (liite 2)

Pääjohtajat Nina Kopola ja Heikki Mannila alustivat TKI-tiekarttaan sisältyvän uuden kumppanuusmallin pilotoinnin etenemisestä. Kumppanuusmallilla luodaan uutta yhteistyötä, osaamiskeskittymiä ja ekosysteemejä ja siinä painottuvat joustavuus ja sopivuus eri aloille ja erilaisille yrityksille. Mallia pilotoidaan useista rahoitusinstrumenteista koostuvalla kokonaisuudella. Julkisesta TKI-rahoituksesta kumppanuuksien tukemiseen kohdistuvat ennen kaikkea Suomen Akatemian lippulaivarahoitus, infrastruktuurirahoitus ja kumppanuusverkostojen rahoitus sekä Business Finlandin co-innovation ja co-creation -rahoitusmuodot, veturiyrittäjärahoitus ja kasvumoottorirahoitus. Näiden lisäksi myös useat muut Business Finlandin ja Suomen Akatemian rahoitusmuodot edistävät yhteistyötä ja kumppanuuksia. Tavoitteena on luoda pysyvä toiminta- ja yhteistyömalli, joka luo TKI-järjestelmän toimijoille ennustettavuutta. Alustuksessa tähdennettiin myös, että uusi kumppanuusmalli ei korvaa nykyisiä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kannusteita ja panostuksia, vaan täydentää niitä ja parantaa myös niiden vaikuttavuutta. Alustuksen päätteeksi pääjohtajat Kopola ja Mannila kertoivat vuoden 2020 pilot-toimien ja rahoitushakujen tilanteesta. Hakuihin on saatu paljon laadukkaita hakemuksia. Valtaosassa hauista rahoituspäätökset tehdään marras-joulukuun aikana.

Kommenttipuheenvuorot esittivät kansliapäälliköt Anita Lehikoinen ja Raimo Luoma. Lehikoinen totesi, että kumppanuusmallille on ollut suuri kysyntä tutkimusorganisaatioissa ja yrityksissä. Mallissa pyritään kytkemään tiede ja innovaatiot yhteen yhdessä tekemisen kautta. Hän korosti myös pitkäjänteisyyttä rahoitusinstrumenteissa, Suomen Akatemian ja Business Finlandin rahoitusinstrumenttien komplementaarisuuden tärkeyttä ja kansainvälisten investointien houkuttelua. Luoma totesi, että Business Finland ja Suomen Akatemia ovat tehneet hyvää työtä tiekartan toimeenpanossa ja että kumppanuusmalli on myös tärkeässä roolissa Suomen kestävä kasvun ohjelman osalta useassa kohdassa.

Alustuksen ja kommenttipuheenvuorojen jälkeen käydyssä keskustelussa tuotiin esiin mm. seuraavia näkökohtia:

- Kumppanuusmallin toimeenpanon katsottiin etenevän hyvin. Keskustelussa kiitettiin erityisesti Suomen Akatemian ja Business Finlandin yhteistyötä kumppanuusmallin toteuttamisessa.
- Todettiin, että on hyvä, että kumppanuusmallia rakennetaan jo olemassa olevien työkalujen ja instrumenttien kautta, sillä työkaluja on jo olemassa.
- Kumppanuuksien rahoituksessa tutkimusyhteisö- ja yritys lähtöisyys on tärkeää.
- Todettiin, että viestintää kumppanuusmallin kokonaisuudesta yrityksille sekä Suomessa että kansainvälisesti voidaan edelleen vahvistaa. Kansainvälisille yrityksille tarvitaan enemmän tietoisuutta näistä mahdollisuuksista ja kumppanuushankkeista. Myös pk-yritykset pitää saada toimintaan mukaan.
- On varmistettava, ettei rahoitusjärjestelmässä ole aukkoja tutkimus- ja innovaatiotoiminnan välillä. Tuotiin esiin, että aihe olisi hyvä ottaa työn alle ja tehdä kattava analyysi ja tarkastelu.
- Sääntelyn kytkemistä kattavasti kumppanuusmallin toimenpiteisiin pidettiin tärkeänä.
- Pidettiin hyvänä, että kumppanuusmallin toimeenpanossa edetään pilotoinnin kautta. Se mahdollistaa toimenpiteiden uudelleensuuntaamisen saatujen kokemusten mukaan.

Keskustelun päätteeksi puheenjohtaja totesi, että yhteistyön paranemisesta esitettiin paljon kiitosta ja että merkitään keskustelu tiedoksi.

5. Esittely ja keskustelu: TKI-tiekartan toimeenpanotilanne (liitteet 3 ja 4)

Kansliapäälliköt Anita Lehikoinen ja Raimo Luoma alustivat TKI-tiekartan toimeenpanon tilanteesta. Lehikoinen totesi, että tiekartta valmisteltiin hyvin tiiviisti sidosryhmien kanssa ja se hyväksyttiin 18.4. Tiekartan painopisteet ovat osaaminen, kumppanuusmalli ja innovatiivinen julkinen sektori. Toimeenpanon osalta käytiin läpi keskeisimpiä toimenpiteitä ja niiden tilannetta, kuten esimerkiksi jo kokouksen edellisessä kohdassa käsitelty kumppanuusmalli, ekosysteemisopimukset, tutkijanura-työryhmä, tutkitun tiedon teemavuosi, innovatiiviset julkiset hankinnat sekä suurteholaskennan ja datanhallinnan palvelujen t&i-ympäristön kehittäminen. Lisäksi todettiin kertaluonteiset rahoituspäätökset. Luoma totesi EU:n elpymispaketin olevan historiallinen mahdollisuus Suomen TKI-politiikalle ja erittäin tärkeän Suomen elinkeinoelämälle. Elpymispaketin valmistelussa TKI-tiekartta on ollut keskeinen lähtökohta, samoin kuin vähähiilisyystiekartat. Luoma totesi myös, että kansainvälisten osaajien houkuttelussa Suomeen on kyse myös asennekysymyksistä ja lisäksi ongelmana ovat vanhentuneet digijärjestelmät.

Alustusten jälkeen käydyssä keskustelussa tuotiin esiin mm. seuraavia näkökohtia:

- Pidettiin tärkeänä, että EU:n elpymis- ja palautumisvälinettä pyritään hyödyntämään TKI-tiekartan toimeenpanon vauhdittamisessa ja että siihen sisällytettävät toimenpiteet ovat riittävän kunnianhimoisia. Korostettiin, että tutkittu tieto ja siihen perustuva osaaminen ja innovaatiotoiminta ovat keskeisiä Suomen menestymiselle myös koronan jälkeisessä ajassa.
- TKI-toiminnan kehittämisen näkökulmasta osaavat ihmiset ovat tärkein voimavara. Korostettiin kansainvälisten osaajien merkitystä ja todettiin, että kansainvälisten osaajien maahantulon ja integroitumisen prosessit tulee saada kuntoon. Samalla todettiin, että jo tällä hetkellä on menossa merkittävät toimenpiteet tällä alueella.
- Tohtorikoulutuksen osalta pohdittiin sitä, miten yritykset saataisiin siihen vahvemmin mukaan. Todettiin myös, että yrityksissä työskentelee TKI-tehtävissä vähän tohtoreita ja että kumppanuusmallin hyvä toimeenpano voi edesauttaa tätä tilannetta. OKM:n

asettamassa tutkijanuratyöryhmässä tarkastellaan nyt mm. sitä, miten tohtorikoulutuksessa voidaan antaa valmiuksia yritysmaailmassa toimimiseen. Myös liikkuvuus sektoreiden välillä on tärkeää.

Keskustelun päätteeksi pääministeri totesi, että merkitään keskustelu tiedoksi.

6. Kokouksen päättäminen ja seuraavat kokoukset

Puheenjohtaja totesi, että neuvostolle on keväälle suunniteltu kolme kokousta, joista ensimmäinen on 10.2. Hän kiitti aktiivisesta osallistumisesta ja päätti kokouksen klo 11.40.

Liitteet

Asiakohta 3, liite 1: Päätösesitys pysyvien asiantuntijoiden nimeämisestä

Asiakohta 4, liite 2: Esittelykalvot kumppanuusmallista

Asiakohta 5, liite 3: Esittelykalvot, TKI-tiekartan toimeenpanotilanne

Asiakohta 5, liite 4: Liite TKI-tiekartan toimeenpanotilanteesta